

Marjan Justaert

Brussel! Als het maar geen herhaling van 2012 wordt, toen N-VA-voorzitter Bart De Wever de lokale stembusslag nationaliseerde door er een strijd tegen de regering-Di Rupo van te maken. Ik hoop van ganser harte dat ons sterke lokale beleid straks niet wordt ondergesneeuwd door nationaal nieuws en populistische boodschappen.' Griet Smaers, ondervoorzitter van CD&V, legt de vinger op de wonde. Wie nog denkt dat de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018 veraf zijn, dwaalt. Voor CD&V zijn ze nu al een dagelijkse bekommernis. De partij wil het verkiezingsvrije 2016 gebruiken om alle hens aan dek te roepen in la Flandre profonde. Alle lokale besturen worden deze maand vernieuwd. Daarna volgt het klaarstomen van de afdelingen met het oog op 2018.

De inzet is hoog. Het lokale niveau is het laatste waar de christendemocraten nog heer en meester zijn. De partij levert vandaag 136 burgemeesters, bestuurt in 204 van de 308 Vlaamse gemeenten mee en heeft nog 51 absolute meerderheden. In 16 van de 20 grootste steden zit ze ook mee in het bestuur en heeft ze liefst 5 burgemeesters (Genk, Roeselare, Turnhout, Dendermonde en Heist-op-den-Berg, red.). Streefdoel in 2018: minstens even goed doen.

CD&V vreest dat Bart De Wever opnieuw de nationale kaart wil trekken. 'In 2012 heeft de N-VA als federale oppositiepartij "Calimero" gespeeld tijdens de lokale verkiezingen,' valt te horen, 'terwijl er in werkelijkheid al bijzonder veel voorakkoorden waren met hen.' CD&V is niet van plan om de vroegere kartelpartner te laten wegkomen met die strategie.

Partijvoorzitter Wouter Beke wil er koste wat het kost géén nationale campagne van maken, maar niet iedereen binnen de partij is overtuigd van de doeltreffendheid van die strategie. Kamerlid Eric Van Rompuy: 'Dat kunnen we ons niet permitteren. Mensen stemmen niet langer enkel en alleen op de lokale sterhouder, ze verwachten ook een ideologische dimensie in een lokale campagne. We mogen niet de fout maken om het nationale uit het oog te verliezen. We moeten ons goed positioneren en voldoende strijdbaarheid tonen.'

'Dat doen we ook', vindt Wouter Beke. 'Met de wij-campagne ("waar een wij is, is een weg") overstijgen we de puur lokale (dorps)politiek en hebben we een baseline uitgerold die aangeeft dat je een samenleving, ook lokaal, niet samenhoudt door te polariseren maar door te verbinden.'

De 'wij' bouwt verder op de 'Bonte Buurt'-babbels die CD&V het afgelopen jaar organiseerde en de tussentijdse #pakvast-campagne - het antwoord op de #helfie-campagne van N-VA. Dat het hem menens is met de wij-campagne bewijst de spot over vluchtelingen die CD&V onlangs lanceerde. Er is ook de wij-spot waarin CD&V'ers een stuk uit hun kledij missen, want: #ikbenWIJ is ook een stukje van jezelf geven.

Mentale boost

De uitrol van de baseline ging vergezeld met de verkiezing van het 'wij-bier', een aangenaam 'natje' dat de bovenlokale verkiezingen in november kruidde. 'Bij pot en pint komen de tongen los, je staat ervan versted hoe zo'n biertje mensen kan verbinden', stelt politiek directeur Peter Poulussen vast. Het uitverkozen wij-bier werd een tripel.

De peilingen zijn niet goed voor CD&V. Maar in het oranje bolwerk trekt men zich op aan het verleden. De vroegere lokale successen - óók na nationaal mindere of zelfs rampjaren - geven een mentale boost. 'Ook in 2012 hebben we 28 procent gehaald bij de lokale verkiezingen - de peilingen gaven ons nauwelijks de helft', zegt Beke. 'Toch hebben we ons resultaat van 2000 kunnen evenaren. In 2006 scoorden we beter (32 procent) maar dat was nog met het kartel.'

2000 is ook een goed voorbeeld. Het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen lag stukken hoger dan in 1999, het jaar van de dioxinecrisis.

In 2012 was het idem dito. Beke: 'We kwamen toen ook uit een moeilijke periode: de regering-Di Rupo was na 541 dagen onderhandelen in december 2011 van start gegaan met een pensioenhervorming en een loonblokkering. We hadden nauwelijks de tijd om één en ander uit te rollen, maar onze accolade-campagne {iedereen inbegrepen} sloeg aan.'

In 2012 haalde de N-VA nog gemakkelijk tot 36 procent in de peilingen, maar de werkelijke uitslag was heel wat minder. Met 24 procent was de partij wel de grootste op provinciaal vlak, maar op gemeentelijk vlak bleef dat CD&V. Vandaag halen de Vlaams-nationalisten geen 36 procent meer in de peilingen. 'De wave is een beetje geluwd. Ik maak mij dus helemaal niet ongerust', zegt de partijvoorzitter.

'We zijn dicht bij de mensen', pikt Stefaan Vercamer in. Hij is schepen in Oudenaarde en behoort tot de 'beweging.net-vleugel', de vroegere ACW-vleugel. 'Zeker in landelijke gebieden zijn wij een meester in het uitbouwen van nieuwe netwerken. Onze troef is goed lokaal bestuur. Dat weten de mensen. Ze kunnen heus wel een onderscheid maken tussen het lokale en het nationale niveau. En het goeie is dat er een hele nieuwe lichterij jonge mensen klaar staat.'

CD&V zit met een generatie zestigers. 'Mensen die geen wissel op de toekomst zijn. Zoals ik', klinkt het goudeerlijk bij Van Rompuy. 'De partij moet maken dat ze opvolgers vindt.' Oudgediende Etienne Schoupe (73) is het roerend eens. 'Naast een kern van ervaren politici móét er vers bloed bijkomen. Al die nieuwelingen moeten ook even de kans krijgen om de stiel te leren, het is niet de bedoeling dat we hen zomaar voor de leeuwen gooien.'

De partij is er volop mee bezig. Jongerenvoorzitter Wim Soons maakte gisteren nog zijn voornemen bekend om in 2016 de deuren open te gooien (het ledenaantal van JongCD&V groeit voor het eerst sinds lang, red.), maar belangrijker nog is de Innesto-groep. In 2013 werden een 30-tal young potentials verenigd onder de vlag 'Innesto'. Ervaren burgemeesters als Jo Brouns (Kinrooi) en Walter De Donder (Affligem) fungeerden als mentoren. Veel van die jonge mensen zijn nu klaar om een sleutelrol te spelen.

De bovenlokale verkiezingen leverden nog niet veel nieuwe namen op in de regionale besturen, behalve in Brussel. Daar werd Benjamin Dalle (33) verkozen tot hoofdstedelijk CD&V-voorzitter. Dalle: 'Mijn verkiezing toont dat we die verjonging nu ook doortrekken in de structuren en dat is een goede zaak.'

Wees niet verrast als CD&V straks uitpakt met verrassend jonge lijsttrekkers. Alles wijst erop dat in Hasselt Ivo Belet de fakkel doorgeeft aan de jonge Tom Vandepuut - géén familie van minister van Defensie Steven Vandepuut (N-VA) -, die nu al schepen is.

In Gent staat Sarah Claerhout (38) klaar, die momenteel in de Kamer werkt aan haar bekendheid. Sinds een kleine drie jaar is ze voorzitter van CD&V-Gent en het is zo klaar als een klontje dat er op haar gerekend wordt om de partij in de Arteveldestad opnieuw op de kaart te zetten.

Onder het motto 'Think big, act local' heeft de partij onlangs Kompas 2030 uitgezet: een project dat draait rond het versterken van verenigingen, lokaal leiderschap en uiteraard 'verbinden'. Zo is er een 'oranje toets' om lokale maatregelen aan af te meten. Mensen als de Genkse burgemeester Wim Dries trekken werkgroepen die de CD&V-verankering moeten versterken en verjongen.

Zorgenkind: de steden

Van oudsher scoort CD&V niet goed in de grote steden en de meeste centrumsteden. 'In de steden wacht ons de grootste uitdaging', beseft Griet Smaers. 'Daar zullen we echt hard moeten werken om te tonen dat CD&V midden de mensen staat, maar er ook is voor de mensen. En we zullen moeten werken aan goeie figuren.'

De partij gelooft niet in 'verpot- en verplantoperaties', zoals staatssecretaris Pieter De Crem het noemt. Peeters die van Puurs naar Antwerpen verhuist om de handschoen op te nemen tegen De Wever, dat zit er niet in. Geens naar Leuven evenmin.

In de aanloop naar de vorige gemeenteraadsverkiezingen kregen Bianca Debaets en Veli Yüksel de opdracht om een stedenplan uit te werken. Het wierp niet de verhoopte vruchten af. Wordt die oefening opnieuw gedaan? Alvast Dalle vindt dat niet nodig. 'Onze basisideologie sluit wel degelijk aan bij een stedelijke context. De CD&V-visie op solidariteit tussen mensen, buurten, vrijwilligerswerk en het belang van het middenveld, is in een stad - waar het risico op vereenzaming des te groter is - misschien nog waardevoller. Waarom scoren we dan niet goed? Omdat men ons daar nog té weinig mee associeert. En dat is onze taak volgend jaar, zeker in Brussel.'

Wat 2012 zonneklaar heeft aangetoond, aldus Beke, is dat de links-rechts breuklijn niet gelijkloopt met de breuk tussen stad en platteland. Het is niét (langer) zo dat de steden progressief stemmen en het platteland conservatief. Het maakt de uitdaging des te groter.

Wat in A?

De voorzitter heeft nog wel wat varkentjes te wassen. Antwerpen is er één van. 'In 2012 hadden we zo weinig tijd dat Antwerpen ons uit handen is geglipt', klinkt het. 'Dat gaan we nu anders aanpakken.' Vier jaar geleden sloot lokaal boegbeeld Marc Van Peel een pact met SP.A-burgemeester Patrick Janssens om samen de 'Stadslijst' te vormen, onder het motto 'Samen uit, samen thuis'. Maar eenmaal de gemeenteraadsverkiezingen achter de rug dumpte junior partner CD&V de SP.A om in een coalitie te stappen met N-VA en Open VLD, onder leiding van Bart De Wever.

Schepen Marc Van Peel geeft de fakkel door, maar aan wie? Antwerps voorzitter Ariane Van Dooren heeft een nieuwe ploeg rond zich verzameld en er is ook nog een tweede schepen, Philip Heylen. Nahima Lanjri lijkt meer troeven in handen te hebben dan Caroline Bastiaens, er is Innesto-product Sam Voeten, maar ook de jonge Liesbet Sommen maakt kans. De kabinetsdirecteur van vicepremier Kris Peeters wordt beschouwd als een grote belofte.

Tegen het congres eind dit jaar, waarin het thema 'betrokken samenleving' centraal zal staan en dat - niet toevallig - voorgezeten wordt door Sarah Claerhout, moet een aantal lokale knopen zijn doorgehakt. Het congres moet het orgelpunt worden van een jaar waarop de focus op het lokale ligt.

De beste fond

Maar na 2018 is het nog niet gedaan, integendeel. Nauwelijks zeven maanden na de lokale verkiezingen in 2018 volgen de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen in 2019. Beke maakt zich geen illusies: 2018 wordt de 'prelude' van het jaar nadien, het zal één langgerekte campagne worden. Welke impact zal de lokale uitslag hebben? Volgens Benjamin Dalle kun je er niet omheen dat het lokale resultaat minstens een invloed zal hebben op het moraal van de troepen.

Vercamer: 'Ik geloof niet dat na een slecht resultaat de partij geblutst en gewond de volgende campagne in trekt', zegt hij. 'Omgekeerd geldt wel dat als we kunnen consolideren, ons dat de beste fond geeft om aan te zetten. Het is zoals in de koers: als je goed gegeten hebt en goeie supporters hebt, heb je een streepje voor.'

De partijvoorzitter wijst erop dat het psychologische effect van een mindere uitslag veel richtingen kan uitgaan. 'Het kan ook een mobiliserend effect hebben', verwijst hij opnieuw naar het verleden. Het mag duidelijk wezen: het besef bij CD&V dat er een tandje bijgestoken moet worden, is groot. Van Rompuy: 'We kunnen ons niet beperken tot het schenken van biertjes.'

